

Eina Sindical d'Informació

REARMAMENT O ENSENYAMENT?

Els diners públics per
als serveis públics

Fotografia Fotomovimiento

ÍNDEX

- 3** Editorial
- 4** L'escola i el rearmament
- 6** Europa s'arma. Tambors de guerra
- 8** Som aquí per intentar canviar-ho tot
- 10** Ser, resistir i romandre: identitat i justícia en societats transculturals
- 12** La militarització i el rearmament posen el perill tot allò públic
- 13** Per un sindicalisme contra l'extractivisme
- 15** El problema no només són les *fake news*
- 17** Militarisme, imperis i ecologia política
- 20** Esperança en brúixola: inspiracions sobre seguretat
- 23** Tres propostes didàctiques per portar a l'aula
- 27** Altres recursos didàctics

EDITORIAL

Conceptes robats, traslladats, ressignificats... la importància del llenguatge s'evidencia a l'hora de controlar els imaginaris col·lectius i dominar el relat. La "seguretat" ha estat un terme segrestat.

Ens aproximem a un nou DENIP caracteritzat per un rearmament integral, a totes les escales i àmbits, impulsat per un sistema patriarcal, capitalista, racista, colonial i aporofòbic que perpetua desigualtats, exclusions i la destrucció del planeta.

Òbviament, aquesta lògica militarista i bel·licista permea a l'educació: els centres educatius esdevenen escenaris on es pot naturalitzar la por, la vigilància i l'odi. És just aquí on el fals mantra de la neutralitat o el menysteniment de la capacitat transformadora de l'educació no hi tenen cabuda.

Des de les aules tenim l'oportunitat, la responsabilitat i l'obligació de trencar aquest relat i construir un compromís decidit per una societat més justa i democràtica. Educar per la pau. Praxi política i pedagògica fonamentada en la justícia, la memòria, la dignitat i l'esperança... sempre l'esperança.

Fem-ho: des de l'aula, des del sindicat, des del carrer. Recuperem la seguretat comunitària: la de la vida al centre, la dels drets col·lectius i la de la convivència en un món divers i complex. La que prioritza habitatge, salut, educació, alimentació, llibertats i territori, per sobre de les armes.

L'Eina de la Pau 2026 vol ser una crida a recuperar el sentit profund d'educar: **fer possible un món vivible per a tothom.**

A l'escola, parlar de pau és parlar de convivència, de respecte i d'empatia. És entendre que la pau no s'ensenya amb discursos, sinó amb l'exemple quotidià: quan escoltem abans de jutjar, quan busquem acords en lloc d'imposicions, quan fem del diàleg la nostra primera resposta. Educar per la pau vol dir sembrar valors que arreen lentament, però que donen fruits duradors.

El DENIP ens convida a fer memòria de figures com Mahatma Gandhi, Maria Montessori o Martin Luther King, que van defensar la força de la paraula i de la no-violència com a camins reals de canvi. Però també ens recorda que cada infant, cada docent, cada família, pot ser un agent de pau en el seu entorn immediat.

La pau no és absència de conflicte, sinó la capacitat d'afrontar-lo amb respecte i comprensió. I això s'aprèn, s'entrena i es viu. Per això, l'escola és —i ha de continuar essent— un espai on la cultura de la pau sigui present en cada gest, en cada conversa i en cada aprenentatge.

Aquesta és, sens dubte, la millor lliçó que podem oferir al nostre alumnat.

L'escola i el rearmament

Cristina Mas i Andreu

Coalició Prou Complicitats amb Israel (CPCI)

Aquest curs arrenca amb un món convuls. El genocidi que l'estat d'Israel està cometent a Palestina s'intensifica, mentre les grans potències i els règims àrabs ja no saben com justificar la seva complicitat davant el clam dels carrers arreu del món. La invasió russa d'Ucraïna es consolida, beneïda pels Estats Units. Europa està atrapada, la seva resposta només és més armes i més OTAN. Els governs europeus han decidit accelerar un rearmament massiu que es tradueix en retallades als serveis públics per prioritzar la despesa militar. I tot pegat en un context d'auge de l'extrema dreta, que creix alimentada pel malestar social, la islamofòbia i pel relat de la por.

Les guerres d'ahir i d'avui

Però retrocedim un moment per agafar perspectiva. Què són les guerres en el capitalisme modern? Al segle XIX, el capitalisme es va expandir a escala global, buscant mercats, matèries primeres i mà d'obra barata. Les potències industrialitzades —Gran Bretanya, França, Alemanya, Bèlgica, Itàlia— van repartir-se l'Àfrica i l'Àsia amb el seu colonialisme depredador. La Primera Guerra Mundial va esclatar en aquest context de rivalitats imperials. Alemanya aspirava a un lloc en la cursa colonial i això la va portar al xoc amb França i Gran Bretanya. La Revolució Russa va obrir una nova perspectiva fora del capitalisme. El feixisme es preparava per al xoc. Era, com va definir Vladímir Iliix Lenin, “una època de guerres i de revolucions”. La Segona Guerra Mundial —que, entre d'altres, va desembocar en la creació de l'Estat d'Israel— va aturar el feixisme i alhora va suposar un nou repartiment colonial, ara amb el món dividit en dos blocs, el capitalista capitanejat pels Estats Units i l'estalinià sota l'URSS.

Aquesta no és una història fruit del destí, de la fatalitat, de la naturalesa humana o de l'arribada al poder de psicòpates. És la lògica on ens condueix el capitalisme globalitzat i les seves contradiccions: quan ja no es pot expandir pacíficament, necessita entrar en guerres, quan ja no pot millorar les condicions de vida de la gent i mantenir els seus beneficis, crea monstres per defensar-los costi el que costi.

No, les guerres no s'expliquen per odis eterns entre pobles, sinó per un sistema econòmic que necessita acumular beneficis per no esfondrar-se i per règims com el de Putin o Netanyahu, en derives dictatorials que es volen imposar contra els pobles. Ara tornem a tenir guerres imperialistes i colonials, en un món on han sorgit nous actors que amenacen l'ordre posterior a la Segona Guerra Mundial, i, en primer lloc, les potències europees. El present és també el de la guerra de classes, que és més que mai una guerra global.

El rearmament avui

Segons el SIPRI, un referent mundial en investigació armamentística, la despesa militar global va arribar el 2023 a 2,24 bilions de dòlars, la xifra més alta de la història. Europa és la regió amb el creixement més accelerat: un 13% només el 2022.

Hi ha un declivi d'Europa en el concert imperialista, tan pel que fa a l'economia com al pes polític. Les potències europees estan atrapades pel triangle que formen els Estats Units de Donald Trump, la Rússia de Putin i l'Israel de Netanyahu. I també pel potencial econòmic de la Xina.

En aquest context, el rearmament suposa una volta de rosca a la crisi: si el 2008 es van salvar els bancs amb diners públics, ara són les grans indústries metal·lúrgiques les que rebran quantitats exorbitants. I això, com el rescat bancari, es farà engreixant un deute que haurem de pagar la classe treballadora.

Els diners es dedicaran a comprar armes i no als hospitals saturats, les escoles infrafinançades i les pensions amenaçades. Grans inversions públiques amb l'excusa de l'amenaça russa, que busquen impulsar una reactivació del sector industrial, particularment la metal·lúrgia alemanya. Els fabricants d'armes es freguen les mans i el seu valor en borsa es dispara: esperen la pluja de milions.

La indústria militar és parasitària i l'increment de la despesa armamentística contribueix a una pujada generalitzada dels preus dels béns i serveis que recaurà sobre els salaris i les pensions. Però a més, a part de les inversions europees, el com-

promís dels països de l'OTAN a destinar el 5% del PIB al pressupost de Defensa té una altra conseqüència política: la submissió a Trump i el finançament de la seva indústria armamentística, estretament lligada a la d'Israel.

El cas espanyol

Pedro Sánchez ha ratificat el compromís del 2% del PIB el 2029, és a dir, una despesa militar "oficial" de 36.560 milions d'euros en només cinc anys, el doble que amb els governs del PP. I si es tenen en compte les partides repartides per altres ministeris, es podria arribar als 46.000 milions. Segons el Centre Delàs, sumades totes les partides militars repartides entre els diferents ministeris, el 2024 va assolir el 2,17% del PIB, més de 27.000 milions d'euros.

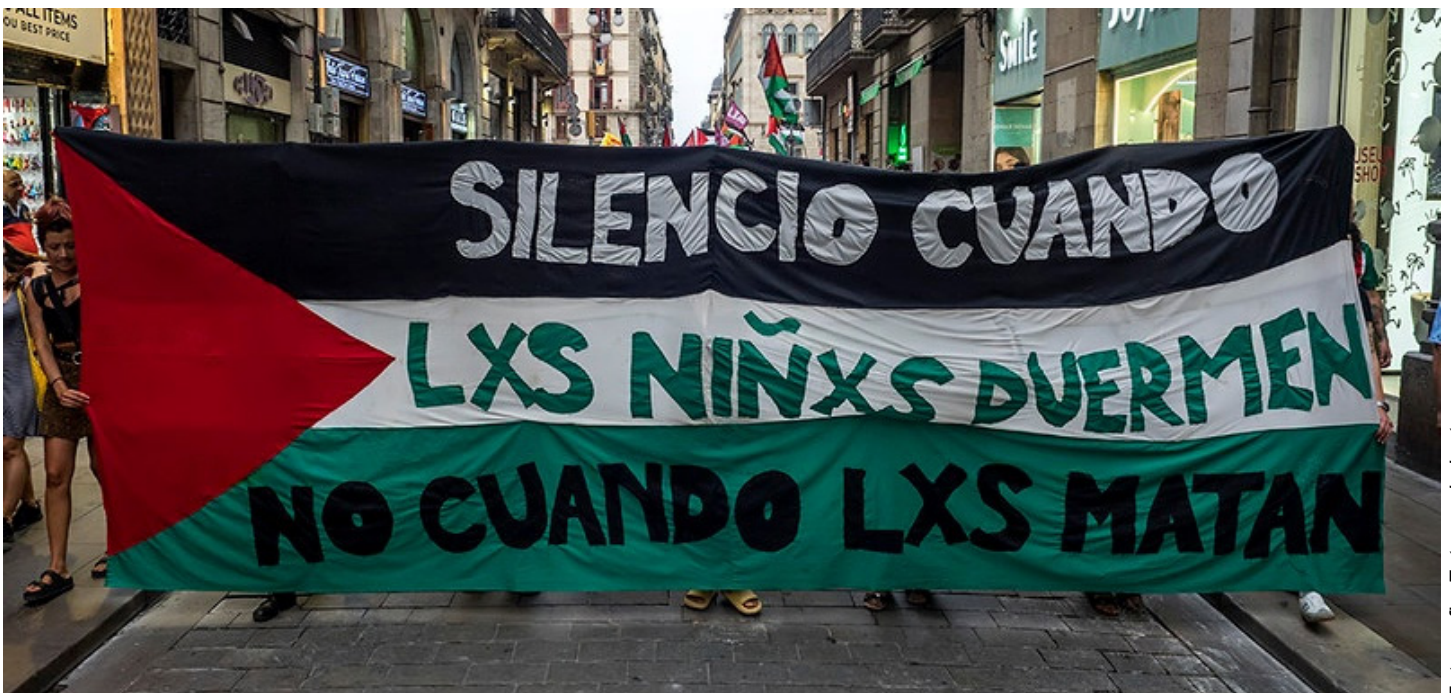
Això ha reportat ingents beneficis a la indústria militar, el 80% repartits entre Airbus, Indra, Santa Bàrbara i Expal (en mans de Rheinmetall). Navantia, sufragada amb diners públics, assolirà números verds després de molts anys de dèficit, a costa de les condicions que denunciïn els sindicats de les factories de Cadis i Cartagena. L'estat espanyol és el 17è en despesa en defensa, i ocupa el 9è lloc com a exportador d'armes, amb l'Àrabia Saudita com a principal comprador. També és el país de la UE que més armes va comprar a Israel l'any passat.

El rearmament europeu, que Sánchez vol anomenar "seguretat", és la seguretat dels imperia-listes i grans capitals, no la nostra. Al contrari,

la nostra seguretat real depèn d'un bon sistema sanitari amb capacitat de respondre a noves pandèmies, una xarxa energètica modernitzada, un sistema educatiu que ajudi les criatures a navegar en aquest món d'incerteses, la sobirania alimentària, el sistema de pensions, un sistema d'ajuts socials que freni l'auge de l'extrema dreta, un parc d'habitatge assequible, una xarxa de transport públic eficient, mesures de protecció contra els desastres ambientals. Tot això serà retallat per fabricar i comprar armes. El rearmament no aporta seguretat: alimenta la precarietat, la desconfiança i la desigualtat. És el caldo de cultiu perfecte per a l'extrema dreta, que utilitza la por i el malestar social per imposar discursos autoritaris i xenòfobs.

En aquest marc, el professorat i tota la comunitat educativa hi té molt a fer: construir el pensament crític, capaç de qüestionar els interessos que hi ha darrere la militarització i d'imaginar un futur diferent. Per això el Departament d'Educació va reaccionar amb virulència, amenaçant en un correu electrònic les direccions dels centres davant la crida dels sindicats d'ensenyament a concentrar-se mitja hora a les portes dels centres contra el genocidi a Gaza el passat 18 de setembre. Un altre exemple d'un govern que diu una cosa i fa la contrària.

Deixeu-me acabar amb una nota personal: que no us facin oblidar, mai, que el més preciós que podeu ensenyar als infants i joves és que ens hem d'alçar per defensar la vida.

Europa s'arma. Tambors de guerra

Tica Font i Gregori

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

La guerra d'Ucraïna ha propiciat que els països de la UE iniciessin un impuls molt fort a rearmar-se i, conseqüentment, impulsar la indústria d'armament. En el 2014, a la cimera de l'OTAN es varen comprometre a incrementar la despesa de defensa fins al 2%. Després, la Guerra d'Ucraïna ofería l'oportunitat d'aconseguir que l'opinió pública donés suport a aquesta política. Amb aquesta finalitat, en els últims tres anys s'han incrementat les declaracions que consideren Rússia un enemic perillós, que en qualsevol moment pot envair un país europeu. Fa pocs dies, drons russos han estat abatuts en sol de Polònia i Romania i s'han produït violacions de l'espai aeri a Estònia. Molta retòrica i actuacions per testar la unitat i voluntat de la UE d'anar a la guerra amb Rússia.

Davant d'aquesta situació, l'estratègia no ha estat la distensió sinó la dissuasió. Incrementar la compra d'armament, dotar-se de noves armes i tecnologies militars. S'han pres diversos acords a la UE.

Per incrementar la despesa militar, ens diuen que els estats gasten poc. Poc o massa és una valoració subjectiva i "poc" és un concepte comparatiu, poc respecte què o qui? Segons el SIPRI, el 2023 la despesa militar mundial ha estat de 2,44 bilions de \$. Els Estats Units amb 916.000 milions de \$, Europa amb 374.000 milions de € (UE més Holanda i Regne Unit), Xina amb 296.000 milions de \$ i Rússia amb 109.000 milions de \$ concentren el 70% de la despesa militar mundial. És evident que Europa gasta menys que els Estats Units, però si ens estem preparant per a una guerra amb Rússia cal observar que nosaltres gastem quasi quatre cops més. Per tant, cal considerar "qui amenaça a qui?".

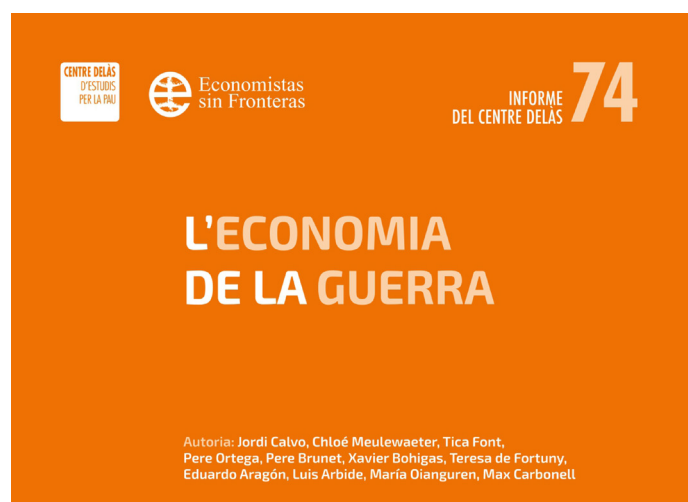
Els 27 s'han posat d'acord a gastar més i varen aprovar el Pla Rearm, un acord que suposa gastar 800.000 milions de € en quatre anys en armament. Cada estat haurà d'incrementar la despesa militar en fins a 3,5% del PIB aproximadament, i decidirà en què cal gastar els diners i quines armes necessita. Són acords per preparar 27 exercits per separat per a un hipotètic

enfrentament amb l'exercit rus. S'ha acordat la quantia de diners a gastar, però no s'estableixen criteris sobre com ni en què. En definitiva, prima el criteri estat nació per sobre de la coordinació, compartir armament o compres comunes i conjuntes. Sense criteris comuns, es malgasten diners necessaris per mantenir l'Estat de Benestar.

A posteriori a la cimera de l'OTAN, els estats han acceptat la petició de Trump d'incrementar la despesa militar fins al 5% del PIB en 10 anys, menys Espanya. Acceptar els acords suposa que si el 2024 la despesa militar a Espanya era de 14.000 milions (segons Ministeri de Defensa) o de 29.000 milions (segons el Centre Delàs), haurà d'arribar als 32.000 milions (xifra ja assolida el 2025 segons el govern), a 56.000 milions en els pròxims 4 anys o a 135.000 milions si assumeix el 5% del PIB.

Despesa militar segons % PIB (en milions d'euros)				
	Despesa militar 2025 (font OTAN)		Projecció despesa militar a 2035 (font Sipri)	
		% PIB	3,5%	5%
Països UE	439.612	2,27	802.400	1.146.310
Països Europa de l'OTAN	531.495	2,27	979.030	1.399.780
Espanya	30.320	2,10	80.070	114.410

Elaboració pròpia. Font: OTAN i SIPRI

Fotografia Portada Informe 74, Centre Delàs

Les quanties són tan elevades que és necessari preguntar-se d'on sortiran els diners. Com es pagarà? El primer ministre anglès ha anunciat reduccions del pressupost d'alguns ministeris: reduirà l'ajut humanitari un 50%, el pressupost en 5.700 milions de € d'assistència a discapacitats, salut, ajuts a les famílies dependents i 10.000 llocs de treball públics. El president espanyol afirma que no tocarà les partides socials, però... acabarà fent-ho!

Sabem que retallar prestacions socials és tocar l'Estat de Benestar europeu, la senya d'identitat europea. Retallar-lo incrementarà la pobresa, disminuirà l'esperança de vida i incrementarà la desigualtat social; i empitjorar aquests tres elements comportarà increments de delinqüència i criminalitat. Les armes no ajuden a protegir la societat d'aquests problemes, desviar recursos cap a les armes i la guerra suposarà disminuir la qualitat de vida.

Les mesures amb les quals els 27 s'han posat d'acord són: que el deute produït en la compra d'armament no computi dintre del dèficit públic de l'estat (tots els governs de la UE tenen limitat l'endeutament, tenen un topall, aquesta mesura permetrà no incomplir-lo) i que els Fons Next Generation que no estiguin compromesos i els Fons de Cohesió Territorial de cada estat es puguin destinar a defensa, fet que canvia el sentit de la despesa.

També hi ha acord d'impulsar la indústria militar de la UE, incrementar la producció i produir noves armes o armes dotades de nova tecnologia marca UE. La indústria demana dues coses, uns crèdits públics per portar a terme inversions i ampliacions a les fàbriques i contractes a llarg termini que assegurin la compra de tota la producció.

Els propietaris de la indústria militar volen seguretat, per això demanen aquests contractes signats abans d'invertir.

L'abril de 2024 els ministres de finances de la UE han acordat canviar les normes del Banc Europeu d'Inversions. Les anteriors no permetien concedir crèdits a la indústria d'armes i municions. Ara ja no està prohibit i s'ha obert una línia de crèdit de 6.000 milions de € fins a 2027. La mesura complementa l'aprovació per part de la Comissió Europea de la primera Estratègia Industrial Europea de Defensa, el març de 2024.

La recerca militar (l'I+D militar) també està inclosa en aquestes polítiques. El Fons Europeu de la Defensa (FED) ha estat dotat amb 8.000 milions de € pel període 2021-2027, per subvencionar la indústria militar gairebé al 100% en la despesa del projecte i per fer recerca i desenvolupar nous productes d'ús militar.

Ens trobem en un escenari de preparació per a la guerra, exèrcits més poderosos, implicació de la població en la defensa de l'Estat i disposició de més armament i capacitat d'intervenció. Continuem amb la política de dissuasió "i jo més", com un joc psicològic per fer creure a l'adversari que tu tens més armes i que aquestes són més poderoses que les seves. Aquest joc psicològic condueix a una espiral d'amenaques on qualsevol error pot ser catastròfic i una nova cursa d'armament.

L'experiència de la història ens indica que quan el militarisme, la despesa militar o l'estoc en armes creixen o la retòrica militarista eleva el to, és el preludi de guerra. Cal actuar ja o quan vulguem reaccionar serà massa tard i ja estarem dintre de la guerra.

Som aquí per intentar canviar-ho tot

Yayo Herrero López

Antropòloga, enginyera, investigadora i activista ecofeminista

Una cultura narcisista, *hipertecnologitzada*, armada fins a les dents i delirant produeix runes. Vivim un temps de naufrags inimaginables. La crisi ecològica i social que fa decennis que es gesta es fa plenament visible. La trama de la vida i els cicles naturals esdevenen un agent polític amb el qual no es pot negociar.

Algunes elits econòmiques i polítiques neguen el problema, alhora que lluiten per treure'n avantatge. Les dinàmiques capitalistes i colonials s'aprofundeixen. Els extractivismes, cada cop més violents, asseguren continuïtat als qui estan protegits pel poder econòmic, polític i militar, mentre que es dona per perduda i se sacrifica una part important dels éssers humans i de molts altres éssers vius. Es perfeccionen les formes d'extreure fins a l'últim gram de riquesa dels territoris i es fa de la guerra una estratègia, un mitjà i una fi.

A través de les tecnologies de la comunicació, els qui es proclamen amos del món prometen ordre autoritari, un futur de salvació tecnològica i de càstig als assenyalats com a culpables. A l'altre pol, persones benintencionades intenten esquivar l'enfonsament esforçant-se, sense canviar res estructural, a apuntalar impossibles normalitats més verdes, més circulars, més justes...

Als qui, per la raó que sigui, els són vedades qualsevol d'aquestes opcions, els queda sobreviure entre les ruïnes o contemplar a les pantalles com deporten, humilien, empresonen o massacren altres persones que encara importen menys que ells.

O no. Potser no cal triar entre matar o morir.

La nostra és una revolució que vol transformar radicalment les normes, les escales, les jerarquies, les prioritats, les dependències, els pretextos, l'esperança i els somnis. Neix de la convicció que el sofriment, la pobresa, la violència, la ràbia i la por han de tenir conseqüències políti-

ques que transformin les vides concretes. Disputa les idees i pràctiques hegemòniques sobre la vida individual i comuna que imposen el capitalisme i una cultura extraviada que lliga progrés i utilitat, i el fet de cuidar la vida amb el domini i la violència.

Tot importa. No hi ha toll que pugui quedar sense trepitjar, ni odi contra un cos humà, animal, vegetal o mineral que no hagi de ser combatut. A tot arreu. Per això necessitem ser moltes. Es tracta de generar un moviment que afronti el malestar generalitzat amb claus de comunitat i suport mutu, compromès amb les necessitats de totes.

Mirar el futur amb esperança i confiança exigeix redefinir socialment què entenem per una vida bona en temps de la *policrisi* ecosocial. I imaginar altres formes de viure capaces d'inspirar-nos per iniciar el camí i d'enfortir-nos per recórrer-lo. I transformar les aspiracions i els desitjos d'una part significativa de la societat.

Cal assumir que sense un suport social significatiu, no es podran experimentar i desplegar els canvis necessaris. Necessitem crear climes que tolerin l'error de l'experimentació social. Avui, ni les cultures de l'odi de l'extrema dreta, ni l'esquarterament mutu en què es troben les opcions d'esquerres, deixen gaire espai per a l'audàcia i l'atreviment.

Inevitablement, una de les responsabilitats dels moviments polítics i socials compromesos és esforçar-se per obrir una gran conversa, capaç de desplegar-se a tots els llocs on puguem arribar. Es tracta de crear horitzons que puguin ser desitjables per a majories i que estiguin vinculats a projectes de transició que estableixin contrapoder, un moviment d'oposició, conflicte, lluita i regeneració.

Les condicions que possibiliten fer-ho no neixen del no-res. Sorgeixen de la potència política ja constituïda en organitzacions que ja lluiten des del feminisme, el sindicalisme laboral, l'ecologisme, la defensa dels drets humans, els moviments en defensa del territori, l'antiracisme o el sindicalisme d'habitatge. La confederació d'aquestes lluites constitueix el punt de partida del contrapoder del nou cicle.

Cada cop que vaig a algun lloc –i vaig a tots els que puc– em trobo amb gent que es trenca el cap per veure com confrontar i reconstruir. A tots aquests llocs la gent s'educa entre si. Continuo comprovant com l'afirmació recurrent que la informació o els diagnòstics no importen no s'ajusta a la realitat. Importen molt, una altra cosa és quines siguin les mediacions que s'estableixen entre les dades i la gent que les rep.

He vist gent commoure's amb els articles plens de dades d'Olga Rodríguez sobre el genocidi a Gaza, perquè la informació rigorosa arriba impregnada de sensibilitat, dolor i potència. Les dades no mouen per si soles, però són imprescindibles. Per això el periodisme honest, veraç i compromès és crucial.

L'educació és una part ineludible de la política i renunciar-hi a canvi d'una mena de batuta "emocional" amb la qual alguns creuen saber dirigir les masses és un exercici perillós que només beneficia qui connecta en més gran mesura amb els imaginaris hegemònics que precisament cal erosionar amb veracitat, rigor i passió.

Aquest ha de ser el moment de les humanitats que volen un món on càpiguen molts mons humans, animals, vegetals o minerals. Sí. És un somni, però no més delirant que el dels qui volen migrar a un altre planeta, ni més desajustat que el dels qui planten molins creient que són gegants. I posades a somiar, millor fer-nos fortes imaginant i intentant construir el món que desitgem i no convertir en suposada utopia els únics horitzons tristos que s'albiren a través d'ulleres de llarga vista defectuoses.

La Marina Garcés sol dir que el futur no existeix. Que el futur són les projeccions dels presents que habitem. En els nostres presents es fan omnipresents i visibles bonys que inflen com un tumor i oclouen el futur. Però hi ha moltes coses que existeixen i l'ull modelat per la cultura hegemònica no veu, molta gent compromesa amb els temps presents. Grumolls de necessitats, fragilitats i vincles des dels quals dissipar els futurs distòpics que s'albiren per acció o per omissió. Grumolls de resistència, que aspiren a fondre's en el líquid dens d'una transformació radical.

Som aquí i no ens n'anirem.

Ser, resistir i romandre: identitat i justícia en societats transculturals

Paula Santos Claros

Asociación Mujeres Migrantes Diversas

La relació entre identitat, migració i resistència ha de ser entesa en el marc de la continuïtat del colonialisme i el capitalisme global, que configuren les estructures socials, polítiques i econòmiques actuals. En lloc de concebre la identitat com un atribut individual i essencialista, és fonamental reconèixer-la com un procés col·lectiu, orgànic i dinàmic, en constant diàleg amb les històries d'opressió, exclusió i lluita. Aquesta perspectiva desafía la noció liberal dominant, que sol entendre la identitat com una elecció personal desvinculada dels contextos materials i simbòlics que la condicionen.

Des d'una mirada crítica, el dret a la identitat no és simplement el dret a definir-se a un mateix, sinó el dret a existir plenament dins d'un teixit social que reconeix i valora la diversitat cultural, ètnica, sexual i de gènere. La identitat col·lectiva esdevé aleshores un acte polític i de resistència davant de segles d'invisibilització i espoli. Pobles indígenes, afrodescendents, migrants, camperols i dissidències sexuals han estat víctimes

de processos sistemàtics de negació i violència que van des del genocidi físic i cultural fins a les polítiques contemporànies d'exclusió i marginació. La construcció identitària ha de situar-se en aquest context històric i polític per comprendre'n el potencial emancipador.

El reconeixement de les diversitats culturals i identitàries no pot limitar-se a un multiculturalisme superficial que celebra la diferència només en la mesura que no qüestioni les relacions de poder. Cal, en canvi, promoure una transculturalitat crítica que transformi radicalment les estructures colonials que reproduïxen la desigualtat i l'exclusió. Això implica no només donar espai a les veus tradicionalment silenciades, sinó també valorar i aprendre de les seves epistemologies, pràctiques i cosmovisions. En aquest sentit, la descolonialitat esdevé una eina per desfer les jerarquies epistèmiques i polítiques que sostenen l'ordre mundial contemporani.

La migració, entesa des d'aquesta òptica, deixa de ser un fenomen aïllat o una mera qüestió de gestió estatal, per ser compresa com un efecte directe de la violència estructural, l'espoli i la destrucció ambiental associats al colonialisme i

al model extractivista neoliberal. Moltes persones no migren per elecció sinó per necessitat, forçades a abandonar els seus territoris a causa de conflictes, crisis ambientals, pobresa estructural i violència. Així, el dret a migrar lliurement ha d'anar acompanyat del dret fonamental a no haver de migrar, és a dir, a viure amb dignitat en els territoris originaris.

L'extractivisme, lluny de ser només un problema ambiental, és una manifestació contemporània del colonialisme, en què les grans corporacions transnacionals, en aliança amb estats i elits locals, perpetuen el saqueig de recursos naturals i la degradació d'ecosistemes per sostenir els modes de consum globals. Aquest model converteix àmplies regions en zones de sacrifici, on les condicions de vida es deterioren greument i es generen desplaçaments forçats. Reconèixer aquesta dinàmica és clau per entendre la migració forçada com una estratègia funcional del sistema capitalista global, i per impulsar models alternatius que respectin els territoris i els drets col·lectius.

Les diversitats sexuals i de gènere també s'enfronten a la colonialitat en les seves formes més profundes, ja que el projecte colonial no només va imposar l'explotació econòmica i territorial, sinó també la normativitat heteropatriarcal i el binarisme de gènere. Aquesta imposició busca homogeneïtzar cossos¹, desitjos, identitats i ideologies, desposseint les persones de les seves formes pròpies d'expressió i existència. Les persones trans, no binàries, lesbianes, gais i altres dissidències continuen enfrontant violències, criminalització i patologització, especialment en contextos perifèrics o marginats. La lluita pel reconeixement i la transformació d'aquestes normatives és, per tant, una lluita anticolonial que desafia l'ordre establert.

En aquest escenari, els moviments socials i populars del Sud Global emergeixen com a protagonistes fonamentals de la resistència i la transformació social. Moviments indígenes, afrodescendents, camperols, feministes, sindicals i de dissidències sexuals no només denuncien les múltiples formes d'opressió, sinó que proposen alternatives concretes basades en la cura de la vida, la sobirania territorial, el respecte a la diversitat i l'autonomia política. Aquestes resistències són pràctiques polítiques que confronten directa-

ment el capital, el patriarcat, l'estat nació i les lògiques colonials, creant espais de vida i de sentit més enllà de les estructures dominants.

Pensar des del Sud, doncs, no és només una qüestió geogràfica, sinó una postura epistemològica i política que qüestiona les narratives eurocèntriques sobre el progrés, el desenvolupament i la universalitat dels drets humans. Aquesta mirada convida a reconstruir aquests conceptes des de les experiències, sabers i territoris de les comunitats històricament silenciades, reconeixent que la justícia no pot ser una abstracció, sinó una pràctica quotidiana que implica desobediència, memòria i construcció col·lectiva.

En definitiva, avançar cap al ple dret a la identitat i a la mobilitat lliure exigeix trencar amb les estructures colonials i capitalistes que reproduïxen l'exclusió, l'espoli i la violència de diferents maneres. Això implica revalorar la diversitat i les cures com una força transformadora, garantir la dignitat dels cossos² i els territoris, i enfortir les lluites que, des de baix, construeixen altres formes de viure i habitar la mare terra... La justícia històrica només serà possible si assumim el compromís polític de descolonitzar les nostres epistemologies, polítiques i pràctiques socials impregnades pel patriarcat, per obrir camins cap a un món on capiguem totes, amb dignitat i en diversitat, essent no només reconegudes, sinó celebrades com a potència de transformació social i de vida.

¹N. de la t.: A l'original, "cuerpas".

²Idem

Fotografia Fotomovimiento

La militarització i el rearmament posen el perill tot allò públic

El sistema de pensions amenaçat per la cursa militar

Ramon Franquesa Artés

Coordinadora Estatal per la Defensa del Sistema Públic de Pensions (COESPE)

Durant els darrers 30 anys hem vist com el poder financer tractava d'apoderar-se del sistema públic de pensions. Una vegada i una altra s'argumentava que els sistemes de solidaritat intergeneracional eren insostenibles. Tot i que durant 100 anys mai no ha fet fallida un sistema públic de pensions, s'insistia en la idea que a causa de l'augment de l'esperança de vida no és possible la persistència d'un sistema basat en la solidaritat entre generacions. Alhora, els financers amagaven que, repetidament, els sistemes privats de pensions han fracassat i han estat víctimes de processos especulatius, i fins i tot directament d'estafes.

El moviment pensionista ha demostrat dia sí dia també que el sistema és sostenible: la prolongació de l'esperança de vida representa un percentatge molt menor a l'augment de la productivitat i la incorporació de la dona al treball assalariat, així com l'entrada de professionals emigrants, que en el nostre país ja representen el 20% de la força laboral. Hem aconseguit demostrar la falsedat d'un relat que vaticinava la fallida del sistema des de fa 30 anys.

No obstant això, aquest darrer any hem vist un brusc canvi en el relat de la gent al poder. Davant d'un estancament creixent de l'economia europea, producte de les retallades socials, ara els fons d'inversió volen dirigir l'enorme pressupost que gestiona el sistema públic de pensions a estimular la demanda del sector més ineficient del sistema econòmic mundial: la indústria d'armament.

Així hem vist com el secretari general de l'OTAN, Mark Rutte, exigeix que els ingressos de les pensions es redirigeixin a augmentar la despesa militar europea. De cop, ara resulta que sí que hi ha diners i, a més, n'hi ha molts. I ho escoltem sorprenentment del mateix exministre d'Econo-

mia d'Holanda, un demagog que, com els seus col·legues neoliberals d'arreu d'Occident, havia defensat les retallades i la inviabilitat dels sistemes públics de pensions. Un personatge desacreditat al seu país que va haver d'abandonar el càrrec pel rebuig de l'opinió pública. Cremat a la seva terra, els seus amos el varen reconvertir en el cap dels exèrcits de l'OTAN. I ara el veiem protagonitzar un gir argumental de 180° perquè resulta que on deia que no hi havia diners, ara pretén que sigui la font principal de recursos per doblar en pocs anys la despesa militar. Per donar-nos més seguretat, cal que ens matin de fam a la gent gran, retallant encara més unes pensions que cada vegada deixen més persones sota el llindar de pobresa a Holanda i arreu de la Unió Europea.

Aquest gir sinistre pot accelerar el risc d'una confrontació militar real. No obstant això, abans que aquesta confrontació esclati i porti de nou els nostres joves a l'escorxador, augmentarà la mortalitat entre els treballadors i les treballadores pensionistes. La despesa militar equival a destrucció de vida i benestar. Malbaratar els nostres diners en armes és renunciar a construir una societat més habitable i és començar a matar abans que se senti el primer tret al territori de la Unió Europea.

Per tot això, el moviment pensionista seguirem mobilitzant-nos per defensar el sistema públic de pensions, garantir uns ingressos dignes per a les persones majors i aturar els peus a qui pretén apoderar-se dels nostres drets socials.

Sabem que no estem sols. Ens mobilitzem al costat dels treballadors i treballadores francesos, belgues o xipriotes que estan defensant els drets socials de tota la ciutadania i que no accepten la lògica del militarisme que porta a més violència i a augmentar el risc d'estendre els genocidis sobre els més dèbils. Volem que els recursos que aportem amb impostos i cotitzacions serveixin per millorar el benestar dels més grans i de les generacions futures, no per sembrar més violència i destrucció.

Governi qui governi, defensem les pensions!

Per un sindicalisme contra l'extractivisme

Bruno Soria Mateu

Sindicat de Llogateres de Catalunya

“El problema de l'accés a l'habitatge” o “El preu dels habitatges no deixa de pujar” han esdevingut titulars crònics des de fa dècades. Durant els darrers anys, però, l'accentuació de l'increment dels preus de lloguer i compra ens ha dut a una situació límit. Davant d'això, s'està ampliant el consens social per posar-hi remei. Ara bé, alguna cosa falla quan, des de fa molts mesos, l'habitatge se situa com la principal preocupació de la societat a les enquestes d'opinió. Més enllà de l'esfera mediàtica i l'acció governamental –forçada, cal dir, per la mobilització creixent del sindicalisme d'habitatge–, la situació és la d'una autèntica fractura social amb conseqüències presents i futures devastadores.

Per tal de delimitar la dimensió d'aquesta crisi latent, cal anar a l'arrel del problema, en el cas que ens ocupa, al sòl. A la nostra societat, com a totes aquelles regides per les dinàmiques de mercat capitalista, l'accés a l'habitatge és determinat pel valor de l'immoble. L'immoble és propietat d'algú de forma exclusiva i l'exclusivitat és la que en delimita, en gran part, el preu. Aquesta constitució jurídica és la que ha acabat convertint les propietats immobiliàries en actius financers que, a més, tendeixen a valoritzar-se positivament, amb oscil·lacions negatives molt excepcionals. Fins aquí, tot ideal des de la perspectiva liberal, on persones jurídicament lliures i iguals intercanvien productes al mercat. Però, com ens

podem imaginar, la realitat és força més complexa i problemàtica.

En primer lloc, l'habitatge és una mercaderia particular perquè és un bé del qual no podem prescindir i, per tant, ens hi hem de referir com un dret necessari per viure. En segon lloc, malgrat el reconeixement d'aquest dret en l'article 47 de la *Constitució* de l'Estat espanyol, a la pràctica està limitat pel dret a la propietat privada. Les altes taxes de rendibilitat que atrauen abundants inversions de capital a la promoció i construcció d'habitatges o a l'acumulació de pisos ja existents per llogar-los, mostren el dret a l'explotació de la propietat. Finalment, doncs, quan parlem d'accés a l'habitatge cal fer-ho des de l'anàlisi de la relació social que s'hi materialitza en el si. Així doncs, cal deixar de parlar del “problema de l'habitatge” i referir-nos al conflicte per l'habitatge i analitzar quins són els actors en disputa.

Com hem dit, les condicions que possibiliten el conflicte són en l'apropiació privada del sòl i en la dinàmica especulativa fonamentada en aquesta. Si bé la majoria de la població a Espanya (al voltant del 70%) viu en un pis de propietat, el volum de rendes cobrades es concentren en molt poques mans; al voltant del 80% de riquesa generada per actius immobiliaris la perceben grans propietaris (fons d'inversió, empreses i particulars multipropietaris). L'actual tendència a la concentració de la propietat en poques mans té fonaments per continuar reforçant-se a causa de l'alça dels preus de compra, determinats per la possibilitat d'extreure'n lloguers futurs.

Així doncs, el panorama és clar: hi ha una transfeència de rendes cap a un sector minoritari que s'apropia del salari de la classe treballadora. La redistribució equitativa per part de la mediació de l'estat del benestar queda polvoritzada per l'extracció de rendes. La contradicció, aparent, entre el salari i el preu de l'habitatge està provocant una autèntica crisi de reproducció social, que es manifesta amb l'augment de problemes de salut mental, mala alimentació, segregació de la població migrant, descens de la taxa de natalitat, impossibilitat d'emancipació juvenil, etc. Tots aquests elements prefiguren una mà d'obra degradada, però, com dèiem, la contradicció és aparent. La pressió dels preus de l'habitatge actua com una mesura disciplinària davant els abusos del mercat laboral.

Davant d'això, el marc regulador dels diversos governs arriba tard i és parcial. Amb anterioritat a aquestes mesures, l'Estat ha intervingut afavorint el sector rendista (des de la creació de les SOCIMI fins a la reducció gradual dels anys dels contractes de lloguer). Les mesures actuals són necessàries, però no són garantistes per revertir la situació present. Sense una intervenció profunda del mercat que ataquí l'especulació (l'explotació amb catifa vermella dels drets de propietat), la consegüent concentració d'habitatges en poques mans i la desviació d'habitatges d'usos residencials a lloguer temporal o turístic, continuaran precaritzant la vida de la classe treballadora.

La resposta a l'extracció descarada vers el fruit del nostre treball l'hem de buscar en el sindicalisme de base combatiu. L'organització del moviment per l'habitatge s'està mostrant efectiva, i ha aconseguit dur a la pràctica drets abans que es facin llei: negociacions directes amb la propietat o l'extensió gradual de vagues de lloguer en són exemples. Però no és suficient. L'aliança audaç entre el sindicalisme d'habitatge i el sindicalisme laboral és essencial per exigir al capital (empresarial o rendista) el que és nostre.

Il·lustració Jorgina Juvé Estigarríbia

Fotografia Fotomovimiento

El problema no només són les *fake news*

Iolanda Parra Garcia

Professora d'alfabetització mediàtica i informativa a secundària

Sergi Picazo Guillamot

Periodista del digital CRÍTIC

“Profe, has vist l'*Skibidi Toilet*?” Sovint em topo a l'aula amb comentaris d'aquest tipus, que evidencien que no estic gens al dia, tot i que m'hi esforci, del consum habitual de l'alumnat a les xarxes. Sembla una banalitat, però no ho és. Juntament amb fenòmens com *Ballerina Capuchina* són clares mostres del que s'ha anomenat “cervell podrit” o *brain rot*, paraula de l'any 2024 segons l'Oxford University Press, que designa l'impacte de passar hores consumint contingut digital trivial o de baixa qualitat, especialment a les xarxes socials, provocant deteriorament mental o intel·lectual.

Una altra de les conseqüències de la hiperconnectivitat en què estem immersos és la infoxicació o excés d'informació –massa sovint de baixa qualitat, imprecisa, o directament mentida– que provoca en el receptor una incapacitat per comprendre-la i assimilar-la, per prendre una decisió o per romandre ben informat sobre un tema concret. Com més informació, menys informats estem.

Quin problema hi ha?

Addiccions digitals a banda, el principal problema que trobem al món digital és la dificultat per distingir entre informació verídica, rumor, *fake news* o mitges veritats. En un informe recent de Save the Children s'advertia que més de la meitat de la població adolescent no sap identificar quan una notícia és falsa. D'altra banda, cada vegada més, les xarxes estan plenes de discursos d'odi, *influencers* no gaire recomanables i conspiracionismes diversos: terraplanistes, negacionistes climàtics, *plandèmics*, etc.

Davant dels reptes del nou món digital, de la IA i d'unes xarxes socials en mans de l'algoritme dictat per Elon Musk o Mark Zuckerberg, cal alfabetitzar-se de nou. Avui, a Catalunya, pràcticament tothom sap llegir i escriure, però sabem realment

llegir bé els mitjans de comunicació tradicionals i les noves xarxes socials? Sabem quins interessos té la persona que ens informa, qui són els principals anunciants o de qui són propietat els nous mitjans o com juga l'algoritme amb nosaltres? És necessari conèixer el funcionament dels mitjans de comunicació de masses, però el món digital actual ens obliga a anar més enllà. Ja no n'hi ha prou amb aplicar el model de propaganda d'Edward S. Herman i Noam Chomsky, tot i que sigui absolutament vigent.

Ja no podem defugir la qüestió: els catalans passem davant del mòbil consultant aplicacions, xarxes socials o videojocs entre 4 i 6 hores cada dia, i en el cas dels joves de 18 a 24 anys, més! Segons un informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, internet és el principal mitjà que consumeix avui el 94% dels adolescents. Majoritàriament, en fan un ús lúdic: “Xatejar, escoltar música, fer servir les xarxes socials i veure continguts a YouTube o TikTok són els quatre més comuns”. La televisió ha quedat oblidada.

A més, les xarxes socials estan guanyant terreny als mitjans tradicionals també a l'hora de buscar informació, sobretot entre els joves, però no només. L'enquesta Òmnibus de la Generalitat de 2022 mostrava com gairebé un 50% de la població ens informem a les xarxes socials; i que el 83% dels joves de 18 a 34 anys atorguen més credibilitat al que veuen a xarxes –incloent-hi el que prové dels mitjans digitals– que a les clàssiques televisió, ràdio i premsa en paper.

Cap a on anem?

El món digital actual es troba en una etapa d'evolució accelerada, marcada per l'aparició d'eines com la IA generativa i els hipertrucatges (*deepfakes*): tecnologies capaces de crear textos, imatges, vídeos o àudios amb una qualitat cada cop més difícil de distingir de la realitat. Aquestes innovacions ofereixen oportunitats fascinants en àmbits com l'educació o la comunicació, però també plantegen riscos importants.

A la vegada, la hiperconnexió constant i la saturació de continguts digitals generen la necessitat creixent de parlar també de la desconexió. Enmig d'aquest entorn tecnològic intens, pren força el dret al descans digital, la gestió saludable del temps en línia i la recerca d'un equilibri entre el món virtual i la vida quotidiana.

Com actuar davant la desinformació?

Hi ha moltes estratègies, tècniques, conductes, plantejaments i reaccions possibles davant la desinformació. Mike Caulfield, expert en alfabetització digital i pensament crític, va crear el mètode

SIFT com a eina senzilla per ajudar les persones a verificar informació a internet. Es basa en quatre passos:

1. *Stop (Atura't)*: Abans de compartir o fer qualsevol acció en una publicació, és clau aturar-se i reflexionar per no actuar impulsivament, prendre decisions de les quals ens puguem penedir o difondre informació errònia.

2. *Investigate the source (Investiga la font)*: Cal examinar qui ha creat o difós el contingut, revisant-ne la credibilitat i els possibles biaixos.

3. *Find better coverage (Busca una millor cobertura)*: Es recomana buscar fonts de confiança o respectades sobre la mateixa afirmació i comprovar si està verificada.

4. *Trace claims, quotes, and media to the original context (Rastreja l'origen de la informació)*: Seguir el camí de la informació fins a l'origen permet comprovar si ha estat treta de context o malinterpretada.

Un enfocament per treballar temes transversals

Treballar als centres educatius des de l'anomenada alfabetització mediàtica i informacional (AMI) temes socialment rellevants —com el masclisme, els estereotips, els cànons de bellesa, el canvi climàtic o el discurs d'odi— ens permet connectar l'educació amb la realitat i fomentar un pensament crític i compromès. No només ha de servir per entendre com funcionen els mitjans i les plataformes digitals, sinó també per qüestionar els missatges que difonen i els valors que transmeten.

Hem de partir de la idea que, amb una població majoritàriament alfabetitzada en la concepció clàssica, en l'actualitat, davant la transformació contínua, som analfabets digitals i informacionals, i que l'AMI és tan imprescindible com en altres èpoques llegir i escriure. Ara bé, en alguns casos estem intentant alfabetitzar persones que no saben que són analfabetes, que es mouen i creuen conèixer aquest món, consumeixen i creen continguts, però sovint ignoren els fils que el mouen i els riscos que comporta. Tothom és vulnerable a la desinformació, també els adults, i entre ells, els docents.

Militarisme, imperis i ecologia política

Joan Martínez Alier

Catedràtic emèrit del Departament d'Economia i Història econòmica de la UAB

Hi ha una creixent conflictivitat internacional en un context de competència entre grans poders, una mena de nova "època dels imperis" per fer servir el terme de Hobsbawm per als anys anteriors a la terrible guerra de 1914-18 (Hobsbawm, 2013). Aleshores hi havia l'imperi francès i el britànic, l'austríac i l'incipient imperi alemany, l'imperi nord-americà, el japonès, l'imperi otomà i el rus. Alguns van desaparèixer i altres es van reafirmar el 1918. Els imperis actuals són quatre: els Estats Units i l'OTAN, Rússia, la Xina i possiblement l'Índia. El millor és mantenir-se neutral davant d'ells, i reforçar els moviments socials per l'ecologia, la pau, la igualtat social i contra el patriarcalisme. Aquests moviments auguren un futur millor, i en general queden al marge o contra els estats.

Els estats imperials (i altres estats subimperial) tenen com una de les seves missions assegurar els fluxos *sociometabòlics* de l'economia extractivista a través d'empreses privades o públiques. En aquest context és on rau la importància de l'ecologia política, tema d'aquest article. Molts dels conflictes ambientals que coneixem es registren a l'EJAtlas (ejatlas.org). Les lluites contra l'extractivisme i el militarisme estan estretament vinculades.

Assajos nuclears i resistències

Un dels casos més significatius és l'aliança transcontinental Nevada-Semipalatinsk, que a finals dels anys vuitanta va unir activistes del Kazakhstan i dels Estats Units per posar fi als assajos nuclears soviètics. El moviment, encapçalat per figures com el poeta Olzhas Suleimenov, va aconseguir el tancament del lloc de proves de Semipalatinsk el 1991. Tot i això, el llegat radioactiu i els danys a la salut persisteixen.

Fotografia Wikimedia

De la mateixa manera, a les Illes Marshall i a Mururoa, els assajos nuclears dels Estats Units i França van deixar una empremta devastadora en la salut i el medi ambient. França, per exemple, va utilitzar Mururoa i Fangataufa per a les seves proves nuclears fins al 1996, i la memòria de les protestes –incloent-hi l'enfonsament del vaixell de Greenpeace *Rainbow Warrior* el 1985– forma part de la història de la resistència antinuclear.

Ecofeminisme pacifista: Greenham Common

El Greenham Common Women's Peace Camp és un dels exemples més destacats de la intersecció entre pacifisme, feminisme i ecologia política. A partir de 1982, centenars de dones van acampar durant anys a la base militar anglesa de Berkshire per protestar contra la instal·lació de míssils nuclears. Van organitzar cadenes humanes, accions creatives i resistència no-violenta. La protesta, que va durar quinze anys, va deixar una empremta duradora en la història dels moviments socials, mostrant com el cos i la vida quotidiana podien ser instruments de lluita contra la destrucció militar i ecològica.

Fotografia Unsplash - Armando Satoc

Fotografia Wikimedia

Bases militars i ecologisme popular: Vieques

La relació entre militarisme i ecologia es fa evident també en casos com el de Vieques (Puerto Rico). L'illa va ser ocupada per la US Navy des del 1938 fins al 2003, que va expulsar milers d'habitants i va convertir gran part del territori en camp d'entrenament militar. La mort de David Sanes Rodríguez durant un bombardeig el 1999 va intensificar les protestes i la desobediència civil. Finalment, la Navy va abandonar l'illa, però el terreny continua contaminat per restes explosives i tòxiques, i la població pateix altes taxes de càncer i altres malalties. El cas de Vieques il·lustra com les lluites pacifistes i ecologistes poden aconseguir victòries, encara que el llegat del militarisme perduri.

Ecocidi i guerra química

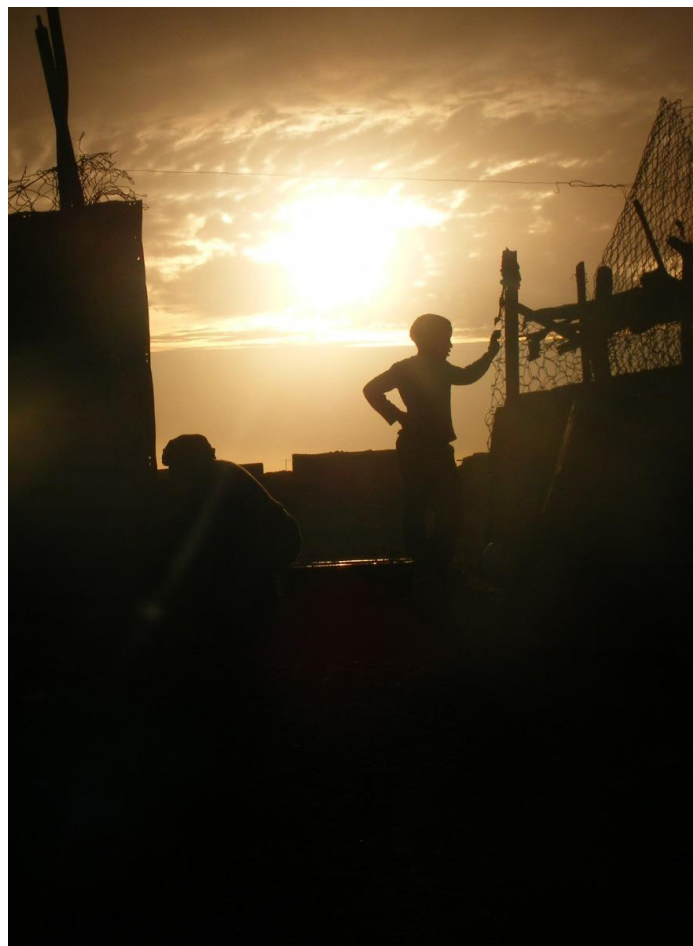
La paraula "ecocidi" va sorgir durant la guerra del Vietnam. L'ús massiu de l'Agent Taronja, un herbicida desenvolupat per Monsanto i Dow Chemical, va devastar boscos i collites i va deixar una herència de malalties i malformacions que encara avui afecta milions de persones. La guerra va ser, així, un laboratori de guerra química i

de modificació climàtica, on es van posar a prova tècniques de destrucció ambiental amb finalitats bèl·liques.

A Rússia, el dipòsit de Maradykovsky concentra una part important dels residus químics heretats de la Guerra Freda. Les comunitats locals han organitzat protestes contra la continuïtat de la planta com a centre de tractament de residus extremadament perillosos, i denuncien que el territori ha estat convertit en una "zona de sacrifici". Aquest cas exemplifica com la gestió dels residus de guerra continua sent font de conflicte ambiental i social.

Fronteres militaritzades

Un altre escenari on conflueixen ecologia i militarisme són les fronteres militaritzades. El bosc de Bialowieza, un dels últims boscos primaris d'Europa, és avui dia travessat per un mur de ciment i filferro entre Polònia i Bielorússia. Oficialment construït per frenar la migració, aquest mur amenaça espècies com el bisó europeu i degrada un ecosistema protegit. Aquí es creuen dues lluites: la defensa dels drets humans de les persones migrants i la protecció de la natura.

Fotografia Yalah - Solidaris amb el poble sahraui

Extractivisme, empreses i paramilitarisme

El militarisme també es vincula estretament a l'extractivisme i a la repressió de comunitats locals. El cas més emblemàtic és el del Delta del Níger (Nigèria). Les companyies petrolieres –principalment Shell– han extret petroli durant dècades amb greus impactes ambientals i socials: contaminació d'aigües i terres, destrucció de cultius i repressió violenta de la protesta. El 1995, el règim militar va executar Ken Saro-Wiwa i altres líders ogonis, un acte que va commocionar el món. La seva lluita, amb el lema “Leave oil in the soil”, continua sent un referent de resistència contra la devastació extractivista.

Conclusió: necropolítica ecològica

Tenim a l'EJAtlas casos d'expulsió de camperols palestins, de destrucció d'oliveres i acaparament d'aigües als territoris que Israel envaeix des del 1947, però no sabem com incloure la destrucció per guerres convencionals o atòmiques, extermini deliberat de poblacions, i en general els efectes de les guerres. Per exemple, la destrucció i el genocidi a la franja de Gaza. Quina és la frontera entre el conflicte ambiental i el conflicte bèl·lic?

Fa anys, el 2009, Leah Temper, principal cofundadora de l'EJAtlas, va publicar la seva tesi de mestratge a la UAB (Barcelona) amb el títol “Creating facts on the ground: agriculture in Israel and Palestine (1882-2000)” a la revista *Història agrària*. La tesi mostra l'expansió de facto dels límits de l'estat d'Israel a través de les guerres i assentaments. És ben conegut: la terra i l'aigua com a botí de guerra.

Els atacs a la naturalesa i a la vida humana en temps de guerra declarada excedeixen els habituals que causa la recerca i l'extracció de matèries primeres i l'abocament de residus. Però la frontera és tènue. La guerra causa morts anys després d'acabar.

Un article com aquest encaixa bé a la *Necropolítica* d'Achille Mbembé, que reconeix com un signe de la nostra època (malgrat les Declaracions de Drets Humans) la creixent presència de la mort violenta, per causes ambientals, per la

prohibició d'emigració lliure, per guerres reconegudes com a tals, per la violència exterminadora de poblacions. Qui té el poder de determinar qui pot viure i qui ha de morir? Incloent-hi els humans i altres espècies en aquesta pregunta d'Achille Mbembé, serviria de guia per a l'estudi de la Necropolítica ambiental.

Referències

Castro, Natzaet (2016). “«No la llames africana». La violenta expansió de la palma de aceite en Colombia”, *Carro de combate*. Disponible a: <https://www.carrodecombate.com/2016/10/18/no-la-llames-africana-la-violenta-expansion-de-la-palma-de-aceite-en-colombia/>

Hobsbawm, Eric J. (2013). *L'Era de l'Imperi, 1875-1914*. Barcelona: Crítica.

McElwee, Pamela. (2020). “The Origins of Ecocide: Revisiting the Ho Chi Minh Trail in the Vietnam War.” *Environment & Society Portal, Arcadia*. Disponible a: <https://doi.org/10.5282/rcc/9039>

Pettitt, Ann (2006). *Walking to Greenham: How the Peace-Camp Began and the Cold War Ended*. Aberystwyth: Honne Welsh Women's Press.

Fotografia Worldhistory, Lucy McHugh/CIFOR

Esperança en brúixola: inspiracions sobre seguretat

Koldobi Velasco Vázquez

Alternativa Antimilitarista - MOC

“No vola qui té ales,
sinó qui té un cel”

(fragment de *L'illa* d'Elvira Sastre)

Quan normalitzem la barbàrie, la presó es fa més invisible, estreta, infiltrada i s'impregna en tota la nostra existència...

Quan normalitzem les fronteres en guerra, la defensa de les pàtries, les desigualtats i injustícies, la preparació permanent de les guerres i els genocidis, en aquest negoci cruel que tot ho maquilla...

Quan normalitzem que les elits, els més rics, “acumulen per desposseïció” de les majories, és a dir roben sense entranya el que és de totes per a elles en exclusiva...

Quan normalitzem que la violència és l'única lògica per resoldre conflictes, i la militarització de les nostres vides és l'hàbit que marca, el que dona respirar...

Quan normalitzem que els exèrcits facin tasques diferents de les que en essència els corresponen, per legitimar la seva existència i anar incorporant al paisatge els seus colors que hipnotitzen les pantalles a cada ull...

Quan normalitzem els assajos de guerra i altres crims contra la humanitat i la resta de la natura als nostres territoris de vida...

Quan normalitzem el control social com a necessitat per salvar-nos dels altres i ens allunyem del nosaltres...

Quan normalitzem que no hi ha cap altra manera de funcionar, ni de relacionar-nos que no sigui jeràrquica, masclista, racista, colonial...

Quan normalitzem que hi ha vides que importen i d'altres que no, com si es tractés d'una selecció natural...

Quan normalitzem la desmemòria, els “dols congelats” de generació en generació i no guairim ferides perquè ja no les veiem, ni sentim, ni escoltem, ni toquem...

Quan normalitzem que es desreguli tot allò públic, allò comú, allò de totes, a costa de construir murs més grans, beneficis d'empreses infinits a costa de totes...

Quan normalitzem que l'ecocidi i l'homicidi són el deute a pagar per progressar deixant totes enrere...

Quan normalitzem les nostres ruptures, fragmentacions i busquem culpables entre les persones que arriben les últimes als nostres barris i pobles...

Quan normalitzem la desmoralització, la desesperança, i les nostres constants ja no són tan vitals...

Quan normalitzem que el “salvi's qui pugui” és tendència i moda, i allò comunitari és una qüestió de nostàlgies desfasades, fora de temps...

Quan normalitzem la mort, la fam com a arma que mata la humanitat, les tortures, les represions, les presons, i el mal com a única resposta en l'exercici del poder...

Quan normalitzem la por com a atmosfera habitual i els abusos com a llenguatge universal...

Quan normalitzem la impotència, la desgana, el “no hi ha res a fer”, l'obediència i el sosteniment d'aquesta estructura que xucla la nostra sang i alhora ens demana donar-la...

Quan normalitzem la tristesa com a emoció regnant, l'homogeneïtat com a altament recomanable, els silencis còmplices com l'única sortida...

Quan normalitzem la supremacia blanca, d'home, heterosexual, ric, urbà, sense patiment psicosocial, sense diversitat funcional i només es veuen als anuncis del dia de les forces armades i al nostre imaginari colonitzat i colonitzador...

Quan normalitzem que els drets són luxes, escassos i que es guanyen per mèrits i requisits que posen els experts per obstaculitzar el desenvolupament de la vida...

Quan normalitzem que la llibertat és triar la propera sèrie, de la propera plataforma, de la propera... i així sense parar...

Quan normalitzem els dolors i les ferides provocades i ho assimilem a la mort per condicions naturals, i convertim les fragilitats en qüestió de perdedores i gent feble de malviure...

Quan normalitzem la precarització de la vida i les fallides vitals...

Quan normalitzem el desmantellament dels serveis públics i l'augment de pressupostos comuns per a despesa militar i control social...

Quan normalitzem paraules que apunyalen la dignitat, que malferida dessagna odi i supura pus, amb infecció de fantasia que “ens fem a nosaltres mateixes”...

Quan normalitzem el consumisme com a religió veritable i amaguem els conflictes sota un mantell fosc que oculta unes relacions de poder de dominació...

Quan normalitzem el rearmament, els discursos heroics, la militarització com a resposta i una despesa anual en armes nuclears que podria alimentar 45 milions de persones en situació de fam durant 13 anys...

Quan normalitzem l'èpica guerrera etnocèntrica i patriarcal; la lògica binària, simplificadora, deshumanitzada, polaritzada, construïda en estereotips que aplaca el diàleg i visió crítica...

Quan normalitzem que la policia és la resposta als conflictes de convivència i no veiem altres alternatives...

Quan normalitzem tot això, naturalitzem la violència com a camí i la seguretat militar com a via de defensa i els donem carta d'obediència normalitat.

Quan defensem la vida, de totes les persones i de la resta de la natura, i afirmem el valor de cadascuna i de totes, però totes, tots i totis;

Quan defensem la comunitat, no l'estat nació, com a col·lectivitat bàsica per convida, i el bé comú com a referència bàsica de les nostres vides, amb poder *amb* i *per a* relacions de cooperació;

Quan defensem l'horitzontalitat, sense jerarquies, sense elits, amb autogestió i autoorganització;

Quan defensem la justícia i allò social i les nostres lluites són part dels canvis estructurals que volem desenvolupar;

Quan defensem la revolució no sols política, sinó també social, moral, cultural, sexual;

Quan defensem les iniciatives de base, en xarxa, diverses i amants de la pluralitat;

Quan defensem la denúncia de les opressions, dels nostres privilegis i reconeixem el valor de cada persona;

Quan defensem drets, llibertats, la satisfacció de necessitats per a totes les persones;

Quan defensem la sobirania alimentària, energètica, comunicacional, cultural;

Quan defensem l'abolició dels exèrcits com un pas per a la destrucció de relacions personals i estructurals de dominació;

Quan defensem la no-violència com a estratègia sociopolítica, emancipatòria, en clau de procés revolucionari de canvi de valors, actituds i estructures que sustenten les injustícies;

Quan defensem la memòria, la reparació i la garantia de no repetició;

Quan defensem la interdependència i l'ecodependència, des de la redistribució i el reconeixement de totes;

Quan defensem la revolució de les cures i un món sense fronteres;

Quan defensem el desarmament, la desmilitarització de les nostres vides i territoris, la descolonització de tot allò que toquem i ens toca;

Quan defensem un "canvi de recepta" mentre repartim el pastís actual, perquè tothom tingui un lloc on viure, tornar, partir;

Quan defensem l'esperança davant de tanta cendra i ens organitzem juntes, entrelaçant lluites i maneres de viure, tot fent per desnormalitzar i despatriarcalitzar i sent avui el que anhelem per a totes i ja.

Quan defensem la pau, com deia María Zambrano:

"La Pau és molt més
 que una presa de postura,
 és una autèntica
 revolució d'una manera
 de viure, una manera d'habitar en el planeta,
 una manera de ser persona"

Quan defensem tot això estem transitant cap a la seguretat humana i de la resta de la natura, estem caminant cap a poder respirar la vida i conspirar amb totes.

Com deia Vandana Shiva: "La seguretat de la gent no es pot basar en grans pressupostos militars, les bombes més grans i els estats policials més forts. S'ha de basar en la seguretat ecològica, la seguretat econòmica, la seguretat cultural i la seguretat política. La reconstrucció d'aquestes múltiples seguretats és l'única manera de crear pau, justícia i desenvolupament sostenible".

Hi ha llum, però cal passar molts túnels: l'egoisme, l'individualisme, la comoditat, els privilegis, la meritocràcia, l'obediència, la normalitat, la indiferència... Només podem caminar amb els ulls ben oberts, per donar suport i poder a qualsevol centelleig de llum i treure-li complicitat a la seguretat. Al final hi ha llum, millor per a totes que mentrestant no la perdem de vista, de vida i juntes.

Esperança en brúixola.

Desarmar per viure:

una aposta de futur

10 / 06

☑ 17.30h
 📍 Sala Mirador CCCB

 Inscripcions

Ponents:

Mar Benseny: Junta de Lafede i Novact.
Tica Font: Centre Delàs d'Estudis per la Pau.
Youssef Mahmoud: Institut Internacional per la Pau i ex Sotsecretari General de Nations Unides.

Sanam Naraghi Anderlini: Xarxa Internacional d'Acció de la Societat Civil i experta assessora de l'ONU.
Arés Perceval: Co-presidenta de Lafede i Directora d'Unipau.
Moderadora:
Carme Suñé: FundiPau.

Organitzat per:

En el marc de:

Amb el suport de:

Tres propostes didàctiques per portar a l'aula

Espai docent del Projecte Abril

Espai amb un ampli ventall de recursos educatius classificats per temàtica, etapa educativa i format. Propostes diverses per treballar la democràcia escolar, el pensament crític, la memòria històrica, el feminisme, la cultura de pau, la perspectiva antiracista i el foment de la llengua catalana.

<p>Nom de l'activitat</p> <p>Teixim comunitat a través de l'art</p>	<p>Nivell i àmbit curricular</p> <p>Tots els cicles de primària, especialment cicle superior (CS)</p> <p>Currículum integrat de català, medi i plàstica</p>
<p>Temàtica</p> <p>Inclusió, interculturalitat i antiracisme. Justícia social i cultura de la pau.</p>	
<p>Descripció</p> <p>A partir del treball del poema "Podries" de Joana Raspall, reflexionar i dialogar sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació i violència o fonamentalisme ideològic.</p> <p>Proposta didàctica per a CS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lectura del poema. 2. Conversa i reflexions del grup classe sobre el poema: que els suggereix, que entenen, aportacions personals de vivències al grup, recerca de notícies sobre el tema, recerca a través d'aportacions de familiars... 3. Activitat de llengua escrita: elaborar textos col·laboratius (poden ser poemes curts) en grups petits o un text conjunt de classe. 4. Activitat d'arts plàstiques de parts del poema, poden ser parells de versos o versos agrupats. Cada activitat es pot realitzar en petits grups cooperatius. El treball plàstic poden ser il·lustracions amb diferents materials, dibuixos, pintures... 5. Presentació del poema a tota la primària o a cicle infantil, a partir de les exposicions dels treballs plàstics. <p>Activitats per a altres cicles</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rebuda a les diferents tutories de les presentacions del poema "Podries" dels companys de CS. 2. Visita a l'exposició. 3. Activitat a l'aula, oral i de reflexió, entorn dels temes que es deriven del poema (diversitats culturals, menjar, vestir, festes populars, clima, costums... de cada cultura o país). Aprofitar els coneixements previs dels infants o aprofundir i fer recerca. <p>Propostes generals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rotllana de conversa, ens vestim igual a l'estiu que a l'hivern? Portem gorres a l'estiu? I mocadors o bufandes? Mengem diferent segons l'època de l'any? Coneixem altres maneres de fer d'altres llocs del món? Les expliquem? • Reflexionem sobre el que sorgeix a la conversa o fem murals... • Fem enquestes a familiars, veïnatge, investiguem... 	

4. CI: Elaboració de rodolins o versos curts sobre el tema del poema en grups cooperatius.
5. CM: Elaboració de poemes o versos nous sobre el poema original en grups cooperatius.
6. Lectura de contes multiculturals (enllaços).
7. Investigar les parles dels diferents infants del grup classe o de l'escola i fer-ne percentatges i exposicions.
8. Aprendre cançons dels diferents països i fer una cantata d'escola...

Nombre de sessions

Tres sessions

Recursos de suport

<https://xtec.gencat.cat/ca/recursos/visualplastica/>

<https://natibergada.cat/recursos-poesia/>

<https://blocs.xtec.cat/geonautes/2020/04/30/joana-raspall-podries/>

<https://cavallfort.cat/podries/>

<https://agora.xtec.cat/ceip-arnau-berenguer/general/drets-dels-infants-podries-joana-raspall/>

Nom de l'activitat

Taller de rap contra els discursos d'odi

Nivell i àmbit curricular

Cicle mitjà i superior de primària, educació secundària, batxillerat o cicle formatiu i educació de persones adultes

Català, música i cultura i valors

Temàtica

Racisme, xenofòbia i discursos de l'odi, a través de la cultura hip-hop i la música rap.

Descripció

A través del rap, treballar l'expressió artística i el pensament. És una proposta de Versembrant, una escola popular itinerant, que parteix de la idea que la música i, en concret, la cultura hip-hop, són eines molt potents per afavorir la presa de consciència i la construcció d'identitats positives entre joves i adolescents.

Introducció i marc crític (30')

Breu explicació de la història de la cultura hip-hop, posant èmfasi en el context sociocultural on neix i el paper de les discriminacions i la desigualtat (de classe, racial, de barri...), com a motor del naixement d'una cultura que engloba 4 disciplines artístiques (rap, PD, break-dance i grafiti) i un 5è element: el coneixement. Per això, sempre que practiquem qualsevol de les disciplines del hip-hop i, en aquest cas, el rap, convidem a repensar-nos i ser persones crítiques i reflexives amb l'entorn.

Connectem aquesta introducció amb l'actualitat a través de la visualització d'una cançó a tall d'exemple (tant de l'estil musical com de la temàtica a tractar), com ara:

Mis Raisa - Torno als inicis: <https://youtu.be/lySoHqFfRV8>

No Res - Pau Llonch i LaPupil·la https://youtu.be/U2xL_DCII60?si=EGsUkP8giABTgadt

El racisme embruta: https://www.youtube.com/watch?v=ziyoIP_D7Oc

Dinàmica del termòmetre: Reflexionem sobre la temàtica de la cançó, aterrant-la a la realitat i percepcions. A continuació, fem que el grup-classe es posi dret, col·locant-se al mig de l'aula i traçant una línia o fila imaginària. Explicuem a l'alumnat que llegirem unes afirmacions i hauran de desplaçar-se a la banda dreta o esquerra segons si estan d'acord o en desacord. La dinàmica ens servirà per veure les opinions i grau de consens de la classe. Possibles afirmacions (caldrà adaptar-les segons l'edat i context del grup):

- Avui en dia segueix havent-hi racisme
- Creus que tu pots patir racisme?
- No tots, però la majoria dels immigrants venen a robar i delinquir
- Els immigrants s'emporten totes les ajudes

Ens aturem després de cada afirmació i, de manera guiada i pedagògica, permetem el debat, però desmuntem els posicionaments basats en rumors i apuntem les idees més rellevants a la pissarra. Aquesta pluja d'idees ens servirà per guiar l'escriptura posterior.

La tècnica del rap (30')

Reflexionem sobre la temàtica a través de la creació d'estrofes de rap. Expliquem el diagrama de 16 punts (segon enllaç) i què és el compàs, els versos, l'estrofa, la rima i la mètrica. Al nostre campus virtual -i també al vídeo de l'enllaç- trobareu diversos exercicis (activitats "tempo", "modes rítmics" i "compàs i accent") que conviden a posar en pràctica i assentar aquests aprenentatges tècnics de manera col·lectiva.

Espectura i repte creatiu (30')

De manera individual o en parelles, escriurem una estrofa (4 versos) reflexionant entorn la discriminació racista i la xenofòbia. Podem fer ús dels conceptes i idees clau anotats a la pissarra. Posarem una instrumental de fons i acompanyarem activament l'alumnat en aquesta fase: generant confiança a través del reforç positiu, celebrant l'esforç, aportant idees i proposant canvis, executant i rapejant a l'estrofa, etc.

Interpretació i posada en escena

Proposarem al grup sortir a rapejar les estrofes creades. Seguirem tenint un rol actiu i generant confiança en l'alumnat, recolzant qui mostri més dificultats en l'exposició, proposant fer la interpretació en grup, etc. Vetllem perquè el clima de la classe sigui festiu i de cooperació.

Nombre de sessions

Dues sessions

Recursos de suport

<https://campus.versembrant.cat>

<https://www.youtube.com/watch?v=O1nfjZmGv4Y&list=PLTcCgaZxTaEFoKvoc-KBMR29gjGgou2Nlm>

Instrumentals: https://www.youtube.com/watch?v=p_4QVidbKkg&list=PLTcCgaZxTaEFATripbXJhQz6vD8c876e

Nom de l'activitat

Guernica avui

Nivell i àmbit curricular

Cicle superior d'educació primària i primer cicle d'ESO

Educació visual i plàstica, matemàtiques i cultura i valors

Temàtica

Justícia social i cultura de la pau.

Descripció

A partir de quadre del Guernica, de Pablo Picasso, reflexionar i dialogar sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació i violència o fonamentalisme ideològic.

Proposta

1. Presentar el Guernica (làmina o projecció) i conversa sobre què en saben, què els fa sentir, què imaginem que vol dir...

2. Per parelles:

- Mitja classe busca informació sobre el quadre (autor, any, dimensions, motiu, on va ser exposat, trasllats, on es troba actualment...).

- L'altra mitja busca informació sobre Pablo Picasso.

3. Escriure de manera col·lectiva un text amb la informació de l'obra i l'autor.

4. Buscar Guernica en un mapa i conversar sobre el cop d'estat del 1936 i posterior guerra. Què va significar el bombardeig sobre aquesta ciutat en un dia de mercat? Buscar altres ciutats o barris de Catalunya que també van patir els bombardejos. El quadre, ens fa pensar en algun fet actual?

5. Conversa col·lectiva: Per què l'autor el va pintar en blanc i negre?

6. Treball de plàstica: Cada parella rep una làmina amb un fragment del quadre i l'ha d'ampliar en un full amb les proporcions rebudes. Cal posar-se d'acord entre parelles que amplien els fragments dels costats per limitar els personatges i també cal que treballin amb material semblant perquè els diferents tons de negres i grisos siguin iguals. A mesura que van acabant, penjar-los de manera provisional en un espai del centre que ja tindrem reservat. Cal anar fent observació de quins aspectes es poden millorar fins a acceptar-los com a definitius. Finalment, muntar el mural definitiu, incloent-hi títol i any del quadre i el text inicial.

7. Cada estudiant tria un dels fragments (es poden repetir) i s'inventa una breu història d'aquell personatge o lloc. Es pot demanar que el pintin de colors i comentar els colors predominants.

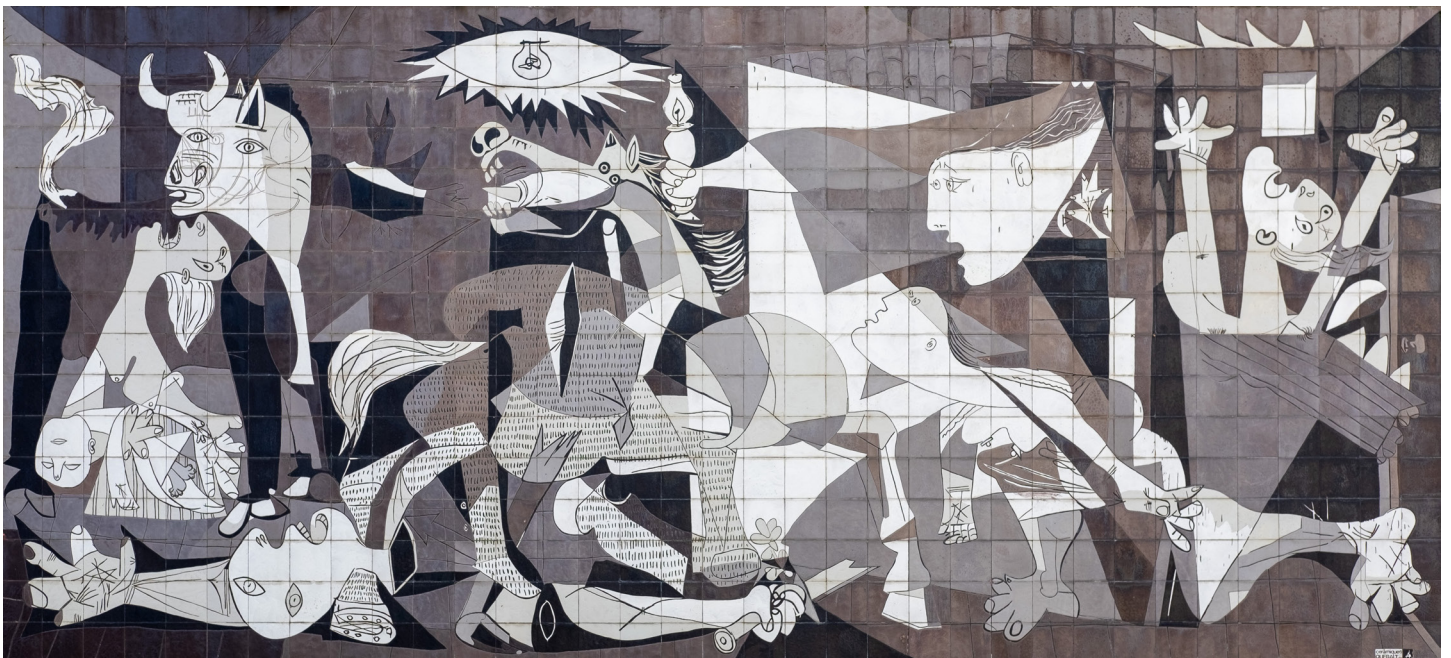
8. Conversa reflexió sobre altres conflictes bèl·lics actuals, què en pensem, com ens sentim, què podem fer com a infants per la cultura de la pau. Podem recollir les reflexions en forma de mural o escrits diversos.

9. Matemàtiques: fer percentatges amb la informació recollida.

10. Presentació a la resta de l'escola i a les famílies.

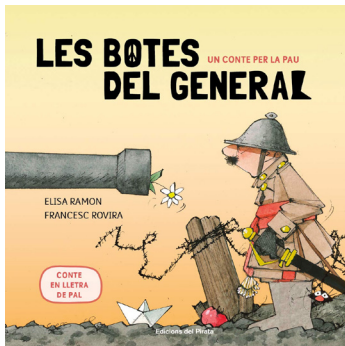
Nombre de sessions

Tres sessions

Recursos de suport
<https://xtec.gencat.cat/ca/recursos/visualplastica/>
<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/valorsiactituds/educacio-per-la-pau/>
<https://agora.xtec.cat/escalmacelles/portada/guernica-picasso-6e/>

Altres recursos didàctics

Literatura

Conte: *Les botes del general*

d'Elisa Ramón, il·lustrat per Francesc Rovira.

Un general necessita unes botes per anar a la guerra, així que decideix fer-se'n unes a mida. Pel general, la guerra és la guerra. Però el que no sospita és que ni els seus soldats ni les seves botes opinen igual. A ells, la guerra no els agrada gens. I és que mai és tard per celebrar la vida!

Edicions del pirata.

A partir de 5 anys.

Àlbum il·lustrat: *Què és la guerra?*

d'Eduard Altarriba.

Ciceró va definir la guerra com l'afirmació per la força. Dos mil anys després i en despertar del segle més mortífer de la història, la humanitat pot, més que mai, fer-la desaparèixer. Per a això, és necessari comprendre quins són tots els seus mecanismes, causes, efectes i conseqüències. Conèixer la guerra és el primer pas cap a la pau. Aquest llibre explica de manera sintètica i a través breus recordatoris històrics el que és la guerra així com tots els mitjans desplegats amb la finalitat d'evitar-la.

Bang edicions.

A partir de 9 anys.

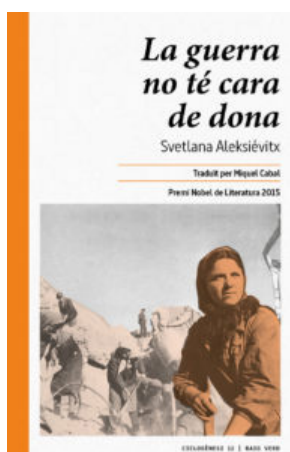
Novel·la: *El joc d'Ender*

d'Orson Scott Card

La novel·la mostra com un sistema militaritza i entrena a nens superdotats per "salvar" la humanitat d'una amenaça alienígena. És una crítica excel·lent a la lògica militar que justifica qualsevol mitjà per un fi, i a com es manipula la joventut en nom de la seguretat i la guerra.

Edicions B.

A partir de 12 anys.

Assaig: *La guerra no té cara de dona*

d'Svetlana Aleksievitx

L'autora descompon el relat de la victòria d'homes que escriuen sobre homes, i ens ofereix un relat colpidor de les dones que van lluitar a la guerra, i que gràcies a ella, formaran part de la memòria col·lectiva i d'una altra manera de viure el món. «La guerra femenina té uns colors, unes olors, una llum i un espai propis. Té paraules pròpies. No hi ha herois ni gestes increïbles, només hi ha persones que porten a terme una activitat humana que és inhumana.»

Editorial Raig Verd.

Se'n pot llegir un [fragment en PDF](#).

Material de l'Associació Rosa Sensat: *Guerras que no s'acaben*

Des de la biblioteca infantil i juvenil de l'Associació s'han confegit unes maletes de llibres per deixar en préstec a escoles i instituts. Es tracta d'una selecció de llibres de ficció per impulsar la lectura i el debat afavorint una mirada social i crítica, i donar recursos als mestres, des de la literatura infantil i juvenil, a l'hora d'abordar diferents aspectes de la comprensió del món que ens envolta, que tenen com a protagonistes les persones desplaçades, la seva realitat; les persones que les acullen i l'encaix entre elles; i allò que ho fa possible: la capacitat empàtica, la solidaritat i la denúncia davant les injustícies de tota mena.

- Maleta d'infantil i primària
- Maleta de secundària

[Guerras que no s'acaben](#)

Audiovisuals

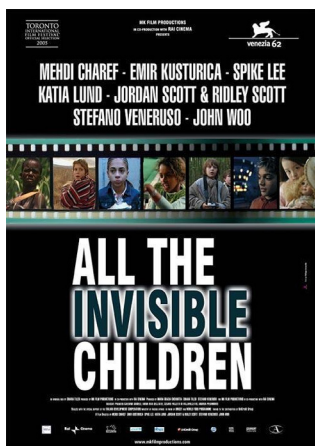

Vídeo: *Desenmascarant el pervers negoci de les armes* (4 min)

del Centre Delàs, disponible a Youtube.

Explica qui produeix les armes, com ho fa i amb l'ajuda de qui, així com les conseqüències que té aquest cicle econòmic militar en l'existència de conflictes armats, guerres i tensions i vulneracions de drets humans arreu.

A partir de 9 anys.

Documental: *All the Invisible Children* (2 h 4 min)

de diversos directors, disponible a Filmin.

Iniciativa que reuneix diversos directors per retratar les històries de lluita i adversitat de set nens anònims al voltant del món. Tanza, un jove de només dotze anys, lluita per la llibertat. Uroš està a punt de sortir d'un reformatori juvenil. Blanca, una adolescent de Brooklyn els pares de la qual són drogoaddictes, acaba descobrint que és seropositiu. Bilu i João sobreviuen com a 'nens del carrer' en São Paulo. Jonathan, un fotògraf de premsa desil·lusionat, redescobreix l'essència de la vida a través de la infància. Ciro i el seu amic Bertucciello assalten a un motorista per a robar-li el seu Rolex i emprenen una fugida cap a una infància veritable. Song Song i Little Cat viuen dues vides paral·leles en circumstàncies oposades.

A partir de 12 anys.

LA GUERRA EMPIEZA AQUÍ

Documental: *La guerra empieza aquí* (1 h 4 min)

de Joseba Sanz Arranz, disponible a Filmin.

El 13 de març del 2017, Ignacio Robles, bomber de Biscaia, es va negar a participar en un operatiu de seguretat al Port de Bilbao. La maniobra tenia com a objectiu l'enviament a l'Àràbia Saudita de tones d'armament fabricat al País Basc. El destí final d'aquestes armes era el Iemen. Ignacio Robles va ser expedientat i està a l'espera de sentència. No deixa de rebre mostres de suport tant de caràcter individual com a través de diverses entitats.

Aquest fet puntual ha posat de manifest la importància de la indústria militar basca i el volum d'exportació d'armament des del País Basc a països de l'Orient Mitjà que estan en guerra. Països que vulneren sistemàticament els drets humans, sent especialment la població civil qui pateix les conseqüències del conflicte armat. Tot i la lluita antimilitarista del País Basc i les campanyes contra la despesa militar, poc es coneix sobre la producció i exportació d'armament, que rep subvencions del Govern autonòmic i finançament de diversos bancs bascos.

A partir de 12 anys. A partir de 12 anys.

Minisèrie: *Antidisturbios* (6 episodis)

d'Ugaitz Albisu, disponible a Movistar+.

Mitja dotzena de casos que són una part molt petita dels milers de persones en la mateixa situació, però que serveixen per a posar cara a les xifres que apareixen a les notícies. Tots ells comparteixen davant la càmera com han arribat fins on estan, què els suposa i com viuen. La majoria pagaven una hipoteca fins que un dia, per diversos motius, no van poder continuar fent-ho i ara viuen en pisos ocupats o en habitacions rellogades.

A partir de 16 anys.

Guies i altres recursos

Fitxes d'Educació per la Pau

de Fundipau

Selecció de dinàmiques i jocs aptes per treballar l'Educació per la Pau. Activitats adequades per als centres d'educació en el lleure (esplais, agrupaments, centres cívics, etc.) i per a l'escola.

A partir de 8 anys.

Disponible a: <https://fundipau.org/recursos/fitxes-deducacio-per-la-pau/>

Material didàctic: *Definició d'infant soldat*

d'Amnistia Internacional.

Les nenes i els nens soldat són, en almenys 18 països de tot el món, segrestats o manipulats perquè s'uneixin a grups armats i exèrcits. Activitat educativa que en permet conèixer la situació.

A partir de 10 anys.

Disponible a: <https://redescuelas.es.amnesty.org/ca/recursos-educatius/recurs/articulo/definicio-dinfant-soldat/>

Guia didàctica: *De la pèrdua a l'esperança: tallers per la fi de la violència*

d'Amnistia Internacional.

Tracta la situació actual a la Franja de Gaza, marcada per l'ofensiva militar israeliana des del 7 d'octubre de 2023, que és constitutiva de genocidi. Inclou 4 tallers dividits per franges d'edat, tot i que els diferents tallers són adaptables a altres cursos.

A mesura que s'incrementa l'edat, els tallers inclouen definicions del que és el genocidi i l'apartheid israelià contra la població palestina, amb materials educatius de suport, posts i vídeos informatius. Tots orienten a reflexions grupals i en la majoria s'inclouen propostes d'acció.

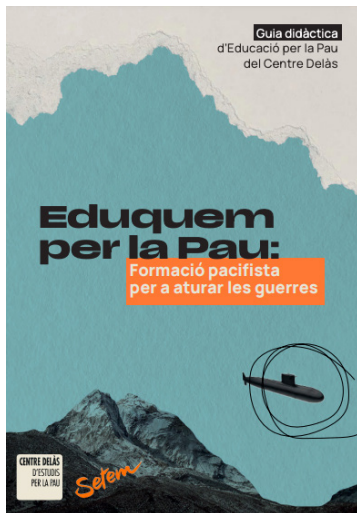
A través de la narració, la reflexió i activitats creatives, els i les alumnes exploraran el poder del diàleg, l'empatia i el perdó i descobriran que, fins i tot en els moments més difícils, és possible construir un futur basat en l'esperança, el respecte, la justícia i la fi de la violència.

A partir de 10 anys.

Disponible a: <https://redescuelas.es.amnesty.org/ca/recursos-educatius/recurs/articulo/de-la-perdua-a-lesperanca-tallers-per-la-fi-de-la-violencia-a-gaza/>

Lot d'Educació per la Pau

del Centre Delàs i SETEM Comunitat Valenciana.

Desenvolupat a partir de la guia didàctica Eduquem per la Pau: Formació pacifista per aturar les guerres del projecte "Eduquem per la Pau: Formació pacifista per aturar la guerra i construir societats més justes i sostenibles (Fase II)". Permet treballar temàtiques de pau, guerra i desarmament amb joves. Ací trobaran un conjunt de recursos educatius per treballar, de manera lúdica i participativa, aspectes sobre la pau i les violències al món i al nostre entorn.

A partir de 14 anys.

Disponible a: <https://educacio.centredelas.org/kit-deducacio-per-la-pau/#formula-ri-kit>

Càpsules per la Justícia Global

del SCI Catalunya en col·laboració amb l'Escola de Cultura de Pau, l'Etnogràfica i l'Observatori del deute en la Globalització (ODG).

Conjunt de recursos formatius per aprofundir en els diferents eixos de la justícia global. Permet començar a comprendre el món tenint en compte les desigualtats estructurals, els conflictes, les discriminacions i les vulneracions de drets, però també les respostes de la societat civil des de la no-violència.

A partir de 16 anys.

Disponible a: <https://www.scicat.org/capsules-per-la-justicia-global/>

LES ARMES NO EDUQUEN

LES ARMES MATEN

La campanya Desmilitaritzem l'Educació està formada per més de vuitanta entitats vinculades al foment de la Pau i a l'educació. El principal objectiu és denunciar la creixent presència de l'exèrcit en espais educatius, tant formals com informals i no formals.

USTEC·STEs
IAC